

Sammanträde torsdagen den 21 september 2017 klockan 18:00-19:15**Ledamöter**

Sus Andersson (MP) ordförande
Ole-Jörgen Persson (M) vice ordförande
Anna Jonazon (S)
Azad Hassan (S)
Mecide Gulenay (S)
Stephan Gullberg (MP)
Rashid Mohammed (V)
Markku Sirviö (M)
Markus Brigander (M)
Annika Rosenberg (M)
Bengt Porseby (L)

Ersättare

Malin Holmberg (S)
Mohamed Nuur (S)
Agneta Åberg (S)
Guner Kayhan (MP)
Mansur Jama (MP)
Ifrah-Degmo Mohamed (V)
Aras Amin (M)
Carolina Rosén (L)

Tjänstgörande ersättare

Naemi Karlsson (M) Celal Altun (S)

Anmälda förhinder

Ahmed Abdirahman (C) Dennis Wedin (M)
Jossif Gummar (S) Olof Kollinius (M)

Tjänstemän

§§ 1-24, Stadsdelsdirektören Per Kjellander, avdelningscheferna Abdi-nur Isse, Fredrik Cederblom samt nämndsekreteraren Anna Birgersson

§§ 1-21 avdelningscheferna Connie Stålhäll-Wallin, Clarissa Eliasson, Ditte Westin, Sara Hellström, personalrepresentanten Kristina Wennström och Marianne Ledel..

Under §§ 1-21 vid sammanträdet hade allmänheten rätt att närvara.

Sammanträdet inleddes med information från Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning om pågående arbete med medborgarbudgeten. Efter informationen blev det tid för frågor gällande dagens ärenden. Det formella sammanträdet började klockan 18.40.

Utses att justera Sus Andersson (MP) och Ole-Jörgen Persson (M)

**Dag för
justering**

27 september 2017

Sekreterare

Ordförande

Vice ordförande

§ 1

Val av justerare och dag för justering

Stadsdelsnämnden beslöt att utse och vice ordföranden Sus Andersson (MP) och Ole-Jörgen Persson (M) att justera dagens protokoll. Stadsdelsnämnden beslöt vidare att protokollet ska justeras den 27 september 2017.

§ 2

Svar på remiss om program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022

Beslut

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.
2. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Ärendet

Stadsdelsnämnden har av kommunstyrelsen fått remiss om ”Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022”. Stadsledningskontorets kansli för mänskliga rättigheter har utarbetat programmet som utgör ett styrdokument med fokus på barns rättigheter och inflytande.

Programmets fokusområden och prioriterade frågor går i linje med det arbete med barns rättigheter och inflytande som redan pågår inom förvaltningen. Förvaltningen önskar kunskap och stöd för att genomföra implementeringen av programmet. Förvaltningen önskar även ett erfarenhetsutbyte över staden samt utbildningssatsningar för medarbetarna för att säkerställa implementeringen i verksamheterna. Vidare önskar förvaltningen att barnperspektivet och föreslagna verktyg integreras i befintliga riktlinjer för verksamheterna.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 30 juni 2017.
Dnr 1.5.1-651/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Ole-Jörgen Persson m.fl. (M) lade fram ett särskilt uttalande.

”Särskilt uttalande

Stockholm ska vara en stad som lever upp till och respekterar barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Barn ska ha samma möjligheter oavsett bakgrund, hudfärg, kön, sexuell läggning, språk, religion, åsikter, sociala ursprung eller funktionsnedsättning.

Barns villkor i staden kan förbättras. Det finns fortfarande skillnader vad gäller barns uppväxtförhållanden i staden, både vad gäller mellan stadsdelar och utifrån sociala förutsättningar. Barn utgör vår framtid och deras rättigheter och inflytande ska värnas på bästa sätt. Bland annat har barnrättsperspektivet inom socialtjänsten har stärkts under de senaste åren och barnets bästa ska vara avgörande.

Äldreförvaltningen påpekar på ett förtjänstfullt sätt i sitt tjänsteutlåtande att det inom äldreomsorgens verksamhet kan finnas barn som är anhöriga och/eller närstående till äldre. Dessa barn behöver bli uppmärksammade i programmet.

Programmet är hedervärt och har ett gott syfte och är innehållsmässigt bra. Dock ser vi en problematik i att ålägga stadens verksamheter ytterligare policies och styrdokument. Mängden styrdokument bör tvärtom minimeras. Det bästa vore att föra samman alla policies som rör diskriminering i ett övergripande dokument om hur staden ska arbeta ur ett medborgarperspektiv med dessa frågor. I detta övergripande dokument bör detta programs fokusområden inkluderas. I sammanhanget vill vi påtala vikten av att det i samhällsorienteringen för nyanlända ägnas tydlig uppmärksamhet till denna fråga. Även vid information genom föräldrastöd ska frågan om barns rättigheter lyftas”.

Särskilt uttalande

Bengt Porseby (L) lade fram ett särskilt uttalande.

”Särskilt uttalande

När Alliansen styrde tog vi fram ett program för hbtq-frågor. Remissrundan hade precis hunnit bli klar när den nya majoriteten efter maktskiftet valde att avbryta arbetet. Det har sedan tagit majoriteten tre år att presentera ett eget program. Programmet för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck är med andra ord efterlängtat men kunde ha varit mer konkret. Uppföljning, tidsplaner och ansvarsfördelning bör framgå tydligare, så att viktiga uppgifter inte bara blir hängande i luften. Med det sagt så är det positivt att ett program för detta viktiga arbete nu har presenterats. Med ett program på plats kan förvaltningar och nämnder förhoppningsvis sporras att höja ambitionsnivån när det kommer till att iaktta transpersoners behov och rättigheter, stärka rätten till skyddat boende för hbtq-personer som utsätts för våld i nära relationer, synliggöra hbtq-personers särskilda utsatthet för hedersförtryck, och öka medvetenheten om hbtq-personers ställning som måltavlor för våldsbejakande extremism”.

§ 3

Svar på remiss om motion om införande av kommunala trygghetsvakter

Beslut

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till Finansroteln.
2. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Ärendet

Det finns ett flertal pågående trygghetsskapande åtgärder på olika nivåer som samverkar för att öka tryggheten i stadsdelsområdet. Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har ett väl utvecklat samarbete i form av ett samverksavtal med polisen samt ett lokalt Brottsförebyggande Råd. Inom ramen för det lokala utvecklingsprogrammet för trygghet genomförs samverkansmöten med olika aktörer för att dela information samt identifiera och analysera problem i syfte att vidta åtgärder. Förvaltningen har anställt sex medborgarvärdar som dagligen besöker de platser som upplevs som otrygga, Tensta Centrum, Hjulsta Torg, Bromstensplan samt Spånga Station.

Förvaltningen följer utvecklingen i Kista-Rinkeby stadsdelsförvaltning avseende att införa trygghetsvärdar med ordningsvaktsförordnande. En utvärdering kommer att genomföras efter avslutad försöksverksamhet.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning föreslår att kommunstyrelsen inväntar utvärderingen innan stadsdelsnämnderna får i uppdrag att anställa trygghetsvakter/värdar med ordningsvaktsförordnande.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 14 augusti 2017.

Dnr 1.5.1-511/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Bengt Porseby (L) lade fram ett särskilt uttalande.

"Särskilt uttalande

Att som svar på remissen anföra följande.

Stockholm har den senaste tiden skakats av flera allvarliga våldsdåd. Situationen för polisen är extremt pressad och det är svårt att bemanna polisen enligt de planer som finns.

Samtidigt upplever många medborgare i ytterstaden en otrygghet i sin vardag. Handlare i ytterstaden varslar om en oacceptabel situation med rån, hot och stök. Kvinnor känner sig otrygga och vågar inte vistas på offentliga platser.

Under sommaren har det inträffat en rad allvarliga incidenter på Spånga IP, det senaste i raden är stenkastning mot Spångas damlag vid träning. Det har också kommit till vår kännedom att ett av pojklagen i Spånga fått sin träning attackerad av smällare och fått avsluta träningen. Det är en fullständigt oacceptabel situation att aktiva, tränare och föräldrar inte ska kunna vistas på Spånga IP utan att bli utsatta för trakasserier och stenkastning, dessutom ska de agera poliser.

Lösningen kan därför inte vara att poliser kontinuerligt ska lägga sina resurser på att patrullera Spånga IP för att säkerställa trygghet. I avvaktan på att regeringen tar sitt ansvar och tillförsäkrar en hållbar situation för polisen i Stockholmsområdet måste Stockholms stad göra vad vi kan för att upprätthålla tryggheten. Vi föreslår att stadsdelsnämnderna anställer minst 200 kommunala trygghetsvakter med ordningsvaks förordnande. Kommunstyrelsen bör ta det centrala ansvaret för finansiering av vakterna.

Ordningsvakter är inte poliser: de har inte polisens befogenheter, utrustning eller utbildning, och de ska inte användas för att bekämpa grovre brottslighet, utan vara en närvarande, trygghetsskapande kraft i vardagen. Det är självklart viktigt att kommunala trygghetsvakter samarbetar nära med polisen, andra offentliga myndigheter och civilsamhället.

Om Stockholms stad skulle börja anställa kommunala trygghetsvakter skulle det innebära att staden tar över en del av det ansvar som i den svenska förvaltningsmodellen normalt åvilar polisen och därmed staten. Stockholms stad bör därför tillskriva regeringen och begära kompensation för kostnaderna för satsningen på trygghetsvakter".

§ 4**Svar på remiss om program för ett jämställt Stockholm 2018-2022****Beslut**

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på stadsledningskontorets förslag till beslut om program för ett jämställt Stockholm 2018-2020.
2. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Ärendet

Förvaltningen har tagit del av stadsledningskontorets förslag till beslut angående kommunstyrelsen uppdrag från 2015 att utarbeta en handlingsplan i enlighet med CEMR-deklarationen.

Stadsledningskontoret föreslår att stadens styrdokument för jämställdhetsfrågor benämns program för ett jämställt Stockholm istället för handlingsplan i enlighet med CEMR-deklarationen.

Stadsledningskontorets förslag till program ska fungera som övergripande vägledning när nämnder och bolagsstyrelser planerar sitt arbete för att bättre nå visionen om Ett Stockholm för alla med fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar.

Stadsledningskontorets förslag till beslut är att program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 godkänns enligt bilaga 1 samt att Stockholm Stadshus AB uppmanas att ge stadens alla bolagsstyrelser i uppdrag att genomföra program för ett jämställt Stockholm i enlighet med bilaga 1. Förvaltningen har inga invändningar till stadsledningskontorets förslag till program.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 30 augusti 2017.

Dnr 1.5.1-650/2017

Förslag till beslut

Sus Andersson m.fl. (MP), Anna Jonazon m.fl. (S) och Rashid Mohammed (V) föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom förvaltningens förslag.

Ole-Jörgen Persson m.fl. (M) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Bengt Porseby (L) ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden Sus Andersson (MP) ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden hade beslutat att anta MP+ S+V:s förslag.

Reservation

Reservation anmäldes av Ole-Jörgen Persson (M), Naemi Karlsson (M), Markku Sirviö (M), Markus Brigander (M) och Annika Rosenberg (M) till förmån för eget förslag till beslut:

”Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att

att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut,

att därutöver anföra följande:

Jämställdhet och jämlikhet är en frihetsfråga. Alla människor ska ha samma rättigheter och möjligheter att göra egna val för att forma sina liv. För att uppnå ett jämställt och jämlikt samhälle för alla individer ska staden arbeta för att de hinder som finns ska undanröjas.

Samhället bör tillhandahålla förutsättningar för att alla ska kunna leva sitt liv och göra sina egna val. Men valen måste ytterst vara upp till den enskilda individen, utan detaljstyrning och pekpinningar från staden. Att kvinnor och män till exempel ska ha lika möjligheter i sina studie- och yrkesval betyder inte att staden ska påverka vilka val människors slutligen gör, utan endast att staden ska skapa bästa möjliga förutsättningar för alla att välja. Staden bör därför inte i jämställdhetsprogrammet peka ut hur stockholmarna måste göra yrkes- och studieval som ”bryter stereotypa könsmonster” då det går emot ambitionen om att möjligheterna ska vara desamma oavsett kön. Människors möjligheter ska inte begränsas av varken kön eller eventuell förekomst av stereotypa könsnormer. Besluten ska vara individens, inte stadens.

Programmet för ett jämställt Stockholm har ett gott syfte, men samtidigt som det visserligen synliggör skillnader och andra allvarliga samhällsproblem, riskerar det att missa att det i grunden handlar om respekt och lika värde för alla människor, oavsett kön. Det är inte heller oproblematiskt att ålägga stadens verksamheter ytterligare styrdokument och mål att förhålla sig till. Mängden styrdokument bör tvärtom minimeras.

Det bästa vore att föra samman alla policier som rör diskriminering i ett övergripande dokument om hur staden ska arbeta ur ett medborgarperspektiv med dessa frågor.

Mäns våld mot kvinnor är mycket allvarligt och skall stävjas. Men allt våld ska förhindras oavsett gärningsman eller offer. I programmet saknas en problematisering av att avgränsningen av våld i nära relationer begränsas till mäns våld mot kvinnor. Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem, men begreppet utesluter våld inom samkönade relationer eller kvinnors våld mot män, trots att även detta utgör ett hinder för att uppnå jämställdhet. Den undertecknade CEMR-deklarationen använder till exempel därför istället begreppet ”könsrelaterat våld”, vilket vi anser mer passande. Vi anser även att det är självklart att staden på inget sätt ska bidra till att uppmuntra till att våld uppstår oavsett vilka negativa normer det handlar om, varför det även blir märkligt att endast peka ut negativa maskulinitetsnormer.

Stockholms stad har en viktig roll att spela som arbetsgivare. Givetvis är det angeläget att försöka uppnå en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, men vi tror inte att staden kan besluta denna fördelning genom sin personalpolicy. Staden bör inte engagera sig i detta på annat sätt än utifrån ett arbetsgivarperspektiv där förutsättningarna för att båda i en relation ska ha lika möjlighet att välja att själv ta ansvar för hemarbete. Stockholms stad bör i rollen som arbetsgivare istället påverka icke jämställda villkor mellan kvinnor och män vad gäller löneskillnader, arbetsvillkor och möjlighet att göra karriär.

En aspekt som inte får förbises är att staden inte kan lösa alla orättvisor samtidigt. En av de mer trängande uppgifterna är att tillse att flickor och kvinnor som lever under hedersförtryck får sin frihet värnad och sina medborgerliga rättigheter tillgodosedda. Utanförskapet växer och väntas om några år omfatta uppemot en miljon personer. Det är en utveckling som Sverige inte har råd med. Att bryta utanförskapet är en central politisk uppgift, såväl nationellt som lokalt, under de kommande åren.

En särskilt utsatt grupp, vilka har mycket svårt att få fäste på svensk arbetsmarknad, är utrikesfödda kvinnor. Endast knappt hälften av utomeuropeiskt födda kvinnor var sysselsatta 2014.

Det är därför viktigt att de insatser som görs för att få in fler på arbetsmarknaden präglas av ett tydligt jämställdhetsperspektiv där möjligheten att få stöd inte påverkas av vilket kön en person har. Det är positivt att programmet nu lyfter flickors och kvinnors särskilda erfarenheter, behov och utsatthet i flyktingmottagandet.

Vi delar självklart ambitionen om att vi ska ha ett jämställt Stockholm där alla människor har makt att forma samhället och sina egna liv. Mycket utav det som programmet lyfter för att skapa ett mer jämställt Stockholm är dock självklarheter. Vissa av programmets fokusmål och inriktningar kan till och med motarbeta denna ambition. Trots att vi lever i en av världens mest jämställda städer, kvarstår utmaningar.

I sammanhanget vill vi påtala vikten av att det i samhällsorienteringen för nyanlända ägnas tydlig uppmärksamhet till denna fråga. Även vid information genom föräldrastöd ska frågan om lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning lyftas”.

Särskilt uttalande

Bengt Porseby (L) lade fram ett särskilt uttalande.

”Särskilt uttalande

Det liberala jämställdhetsuppdraget tar sikte på allas lika rätt till frihet, ansvar och makt, oberoende av kön eller könsidentitet. Det handlar om att ge individen verktyg för hennes frigörelse, genom att bekämpa den bristande jämställdheten och de värderingar och normer som begränsar henne. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utbilda sig, arbeta, göra karriär och forma samhället. Det förutsätter jämställda villkor inom alla områden, såväl politiska, kulturella, sociala som ekonomiska.

Det program för ett jämställt Stockholm som nu presenteras kunde ha varit mer konkret. Risken finns att det mest blir tomma ord. Uppföljning, tidsplaner och ansvarsfördelning bör framgå tydligare, liksom kopplingen till stadens andra program såsom idrottsprogrammet och programmet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Det är heller inte helt klart på vilket sätt nämnderna och bolagen ska implementera programmet i sina verksamheter.

Dessutom kan vi notera att arbetet mot hedersvåld och -förtryck helt saknas i uppräknningen av fokusområden.

Hedersförtryck av både flickor och pojkar, kvinnor och män, är ett av vår tids största jämställdhetsproblem och en av de allvarligaste frihetsinskränkningarna av individer i Stockholm. Det är minst sagt anmärkningsvärt att detta saknas i majoritetens jämställdhetsprogram.

Med det sagt så är vi positiva till att detta program tagits fram. Arbetet för jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män är mycket viktigt och ska vara aktivt i alla delar av stadens verksamheter”.

§ 5**Svar på remiss om riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg****Beslut**

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.
2. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Ärendet

Stadsdelsnämnden har fått remiss om ”Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg” diarienummer 105-1044-2017 från kommunstyrelsen. Remisstiden sträcker sig till den 2 oktober 2017.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning ställer sig huvudsakligen positiv till de föreslagna ändringarna men anser att det finns vissa behov av justeringar och tillägg i riktlinjerna.

Förvaltningen anser att avsnittet om framtidsfullmakter bör kompletteras med anvisningar nu när staden antagit sina riktlinjer för tillämpningen av detta. Förvaltningen anser vidare att det vore önskvärt med fler frekvensangivelser i riktlinjerna, om vad som kan anses skäligt för att uppnå skäliga levnadsvillkor, för att stärka likvärdigheten i bedömningar över staden.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 10 augusti 2017.
Dnr 1.5.1-605/2017

Förslag till beslut

Sus Andersson m.fl. (MP), Anna Jonazon m.fl. (S) och Rashid Mohammed (V) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ole-Jörgen Persson m.fl. (M) och Bengt Porseby (L) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Beslutsgång

Ordföranden Sus Andersson (MP) ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden hade beslutat att anta MP+ S+V:s förslag.

Reservation

Reservation anmäldes av Ole-Jörgen Persson (M), Naemi Karlsson (M), Markku Sirviö (M), Markus Brigander (M) Annika Rosenberg (M) och Bengt Porseby (L) till förmån för eget förslag till beslut:

”Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar
att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
att därutöver anföra

Ickevalsalternativet inom stadens hemtjänst är per definition egen regi. Det borde finnas ett annat system att fördela ickevalsalternativet inom hemtjänsten. Vi anser att alla äldre över 85 år som upplever oro, ensamhet eller otrygghet i det egna hemmet och som så önskar ska beredas plats i en av stadens äldreboendeformer.

En äldre som är bosatt i en annan kommun och som under begränsad tid vistas i Stockholm har rätt till hemtjänst här. Vi vill omgående införa valfrihet för dessa äldre, så att de inte per automatik hänvisas till stadens hemtjänst i egen regi. Vi vill säkerställa att äldre som tidigare omhändertagits av släkt och vänner och som ställs inför omfattande omvårdnadsbehov ska kunna beredas plats på omsorgsboende utan föregående hemtjänstinsatser.

De nya reglerna för intagning till servicehus innebär att vissa personer över 65 år, som tidigare fått plats på servicehus, idag inte längre bereds plats. Det är personer över 65 år med psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik eller som befinner sig i hemlöshet. Som vi redan påpekat i vårt särskilda utlåtande i ärendet ”Rapportering ej verkställda beslut” är det viktigt att äldrenämnden tar höjd för behovet av äldreboende för denna grupp och tar med detta i planeringen för framtida äldreboenden”.

§ 6**Svar på remiss om remissen ”På lika villkor! - delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen”****Beslut**

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.
2. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”På lika villkor! – delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen” (dnr 110-1138/2017) för yttrande senast den 22 september 2017.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till förslagen i utredningen. Förvaltningen anser dock att möjligheten till avgiftsbefrielse även för personer inom socialpsykiatrins målgrupp bör utredas vidare.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från 22 augusti 2017.

Dnr 1.5.1-674/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 7**Tertialrapport 2****Beslut**

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande

1. Stadsdelsnämnden godkänner tertialrapport 2, 2017 med delårsbokslut och överlämnar denna till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
2. Budgetjusteringar begärs hos kommunstyrelsen om sammanlagt 1,5 miljoner kronor avseende medel för lokaländamål inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning, bilaga 1.
3. Budgetjustering begärs hos kommunstyrelsen om 1,5 miljoner kronor för investeringar i maskiner och inventarier.
4. Omslutningsförändringar om 1,8 miljoner kronor godkänns och anmäls till kommunstyrelsen.
5. Nedskrivning av fordringar om 526 917,45 kronor godkänns.
6. Ansökan om medel hos kommunstyrelsen för kompetensutvecklingsinsatser inom individ- och familjeomsorgen om sammanlagt 245 600 kronor godkänns.
7. Reviderad handlingsplan mot våldsbejakande extremism godkänns, bilaga 8.
8. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Ärendet

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från 11 september 2017.

Dnr 1.2.1-748/2017

Förslag till beslut

Sus Andersson m.fl. (MP), Anna Jonazon m.fl. (S) och Rashid Mohammed (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Ole-Jörgen Persson m.fl. (M) yrkar dels att bilaga 8, Handlingsplan mot våldsbejakande extremism, återremitteras för vidare beredning i enlighet med vad som anförs nedan, dels delvis bifall till förvaltningens förslag till beslut, och dels att tidigare antagen trygghetsplan för stadsdelsnämndsområdet revideras i enlighet med vad som anges nedan.

Bengt Porseby (L) yrkar dels att bilaga 8, Handlingsplan mot våldsbejakande extremism, återremitteras för vidare beredning i enlighet med vad som anförs nedan, och dels delvis bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Sus Andersson (MP) ställer först proposition på yrkandet om återremiss av bilaga 8 Handlingsplan mot våldsbejakande extremism varvid hon finner att nämnden avslagit återremissyrkandet.

Ordföranden ställer därefter proposition på bifallsyrkandet av förvaltningens förslag till beslut varvid hon finner att nämnden beslutat bifalla bifallsyrkandet.

Ordföranden ställer därefter proposition på Ole-Jörgens tilläggsyrkande där han yrkar att tidigare antagen trygghetsplan för stadsdelsnämndsområdet revideras i enlighet med vad som anges nedan. Ordföranden finner att nämnden beslutat avslå tilläggsyrkandet.

Reservation

Reservation anmäldes av Ole-Jörgen Persson (M), Naemi Karlsson (M), Markku Sirviö (M), Markus Brigander (M) och Annika Rosenberg (M) till förmån för eget förslag till beslut:

”Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar följande:

1. Förvaltningens förslag till beslut gällande tertialrapport 2 godkänns delvis
2. Stadsdelsnämnden ber förvaltningen återkomma till nämnden med en reviderad trygghetsplan för stadsdelsnämndsområdet i enlighet med vad som anförs nedan
3. Handlingsplan mot våldsbejakande extremism enligt bilaga 8 till tertialrapporten återremitteras för vidare beredning i enlighet med vad som anförs nedan.
4. Därutöver anförs följande.

Trots högkonjunktur och majoritetens skattehöjningar under mandatperioden är det djupa underliggande problem i stadsdelsnämndens ekonomi. Särskilt bekymmersamt är att individ och familj samt äldreomsorgen går med stora underskott samt att inga effektiva åtgärder har gjorts för att komma till rätta med underskotten.

Bristen på kvalificerade socialsekreterare är märkbar och innebär höga konsultkostnader för stadsdelsförvaltningen. Vi är djupt bekymrade över majoritetens oförmåga att komma till rätta med problemet.

Omotiverade och ideologiskt drivna återkommunaliseringar av verksamhet som tidigare drivits på entreprenad innebär engångskostnader som inte är motiverade ur kvalitetssynpunkt. Vi ser det bl.a. när det gäller majoritetens återkommunaliseringar av fritidsgårdarna i stadsdelen – en åtgärd som inte motiverades av hänsyn till god och säker drift av fritidsgårdarna. Moderaterna vill ha en verksamhet som är kostnadseffektiv och ger medborgarna god service oavsett utförare.

Sjukfrånvaron fortsätter att ligga högt. Genomsnittet för förvaltningen ligger på 7,6 procent och inom vissa enheter är sjukfrånvaron ökande. Fler och mer effektiva åtgärder behöver sättas in för att komma till rätta med problemet.

Den sammantagna otryggheten i stadsdelen fortsätter att ligga högt och öka. Stadens trygghetsmätning som nyss kommit visar på en oroväckande trend som snabbt måste brytas. Den trygghetsplan som stadsdelsnämnden tidigare antagit behöver därför revideras och anpassas till rådande omständigheter. I arbetet med en reviderad plan måste polis och andra myndigheter vara en del av arbetet.

Stockholm står, liksom stora delar av världen, inför ett allvarligt och eskalerande hot från våldsbejakande extremistiska grupperingar. Det blev inte minst smärtsamt tydligt fredagen den 7 april 2017, när Stockholm blev utsatt för ett dödsbringande terrorattentat. Nyligen meddelade också Säkerhetspolisen att omfattningen av detta hot är väsentligt mycket större än vad som tidigare har varit känt. 2010, då Stockholm förra gången utsattes för ett attentat, bedömde SÄPO att det fanns omkring 200 våldsbejakande islamistiska extremister i Sverige. Nu bedöms de vara tusentals.

Försvaret av vårt öppna, demokratiska samhälle och av Stockholm som en öppen stad är därför en högst angelägen fråga som inte får bli föremål för partipolitisk konflikt. För att säkra våra invånares trygghet mot hot från våldsbejakande extremister krävs såväl polisiära som sociala insatser. Arbetet mot våldsbejakande extremism handlar om att arbeta mot samtliga de hot som SÄPO bedömer kan skada demokratin: extremistisk islamism, vit makt-miljön och den så kallat autonoma vänstern.

Stockholms stad står inför stora utmaningar framöver och därför måste vi, tillsammans med berörda parter och relevant sakkunskap, arbeta kunskapsbaserat och med tydliga strukturer och insatser.

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism fastställdes av kommunfullmäktige den 16 maj 2016 som riktlinjer till stadens trygghets och säkerhetsprogram.

Om Alliansen hade styrt hade hela processen sett annorlunda ut från början, från antagandet av den stadsövergripande strategin mot våldsbejakande extremism till att de lokala handlingsplanerna skulle ha utgått från en central mall som skulle ha upprättats utifrån Försvarshögskolans (FHS) expertis.

Våra partier hade velat se en samordnad stadsövergripande process grundad på beprövad erfarenhet och stödd på extern expertis från FHS för att ta fram en central mall för de lokala handlingsplanerna, vilket vi också underströk i samband med att den stadsövergripande strategin antogs av kommunfullmäktige 2016.

Vi har efterfrågat, men inte fått gehör för, konkreta och uppföljningsbara indikatorer med avseende på effekt, inte genomförda aktiviteter, i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Det fanns i kommunstyrelsens direktiv till nämnderna framförallt tolv punkter som är väsentliga, punkter som inte är tillräckligt beaktade i det föreliggande förslaget till reviderad handlingsplan. Dessa tolv punkter är följande.

1. Kompetens från FHS och dialog med polisen

Alliansen har krävt att stadsdelsnämndernas lokala handlingsplaner ska följa en central mall utformad i samarbete med Försvarshögskolan (FHS) och utgå från lokala förutsättningar och utformas i dialog med polis om hur den specifika situationen i stadsdelen ser ut.

Någon central mall har aldrig upprättats, men som en följd av att Alliansen krävde att handlingsplanerna i efterhand skulle analyseras och bedömas av relevant expertis från FHS skedde så i efterhand inför beslutet i kommunstyrelsen i juni. På så vis gjordes, på Alliansens initiativ, en genomgång av FHS av planerna med förslag på åtgärder, tillägg och förändringar av varje enskild handlingsplan. På så vis har det funnits ett kvalitetssäkrat underlag från ledande akademisk

expertis på området som grund för kommunstyrelsens direktiv till nämnderna om att revidera handlingsplanerna. Men FHS förefaller inte ha varit involverade i revideringen av handlingsplanen, vilket gör att den relevanta expertisen än en gång saknas i den konkreta utformningen.

2. Stadsövergripande förhållningssätt och lägesbild

Alliansen har krävt ett stadsövergripande och gemensamt förhållningssätt för hur stadens nämnder ska agera när personer med våldsbejakande extrema tendenser identifieras samt att en stadsövergripande lägesbild årligen behöver presenteras för kommunstyrelsen.

En stadsövergripande utbildningsplan är under utarbetande och att stadens nätverk av samordnare bistår den centrala samordnaren i arbetet att prioritera verksamheter för utbildning. Kommunstyrelsen ska tydliggöra processen för nämnderna för revidering av handlingsplaner och uppföljning av arbetet och handlingsplanerna ska revideras årligen utifrån aktuell lägesbild varefter kommunstyrelsen ska redovisa en samlad lägesbild för staden. Handlingsplanerna och deras aktiviteter ska följas upp inom ramen för ordinarie uppföljning. Vidare är det angeläget att kommunstyrelsen aktivt bedriver ett utvecklingsarbete för att tydliggöra uppföljningsbara mål kopplat till riktlinjerna för att på ett bättre sätt kunna stödja nämnderna i uppföljning och utvärdering av insatsernas effekt.

3. Utbildning, kompetensutveckling och kunskapsstöd

Alliansen har krävt god tillgång till adekvat utbildning och ett kontinuerligt kunskapsstöd till medarbetare inom socialtjänst m.fl. som kommer i kontakt såväl med människor som riskerar att radikaliserar. Därför måste en plan för kompetensutveckling inom dessa frågor upprättas. I detta behöver det även klargöras vilket behov det finns att anställa medarbetare med särskild expertis.

Stadens centrala samordnare samverkar med externa myndigheter, nätverk och akademi och upprätthåller regelbunden kontakt med Försvärshögskolan och andra relevanta aktörer i syfte att hålla staden uppdaterad kring pågående och avslutad forskning. Men kompetensutvecklande insatser behövs i hela stadens organisation, inte endast centralt. Hur detta ska åstadkommas måste tydligt framgå av handlingsplanen för varje nämnd.

4. Stärkt samarbete och samverkan

Alliansen har krävt ett tätare samarbete mellan myndigheter och samhällsinstitutioner såsom polis, säkerhetspolis, skola och socialtjänst. För att stärka arbetet och fånga upp potentiella extremister har Alliansen förordat att så långt lagen medger häva sekretessen mellan stadens nämnder så att information kan delas när så krävs.

Det måste därför framgå av handlingsplanerna hur stadsdelsnämnderna inom ramen för samverkan mellan skola och socialtjänst tillsammans med polis ta fram rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer.

De rättsutredningar som har initierats av kommunstyrelsen för att klargöra sekretessregler för stadens verksamheter och möjligheter till informationsöverföring internt och externt måste delges nämnderna och ligga till grund för effektivare samverkan.

5. Förebyggande och uppsökande arbete mot radikalisering

Alliansen har krävt en plan för vilka insatser som ska erbjudas ungdomar som riskerar att dras in i extremistiska miljöer och deras familjer samt att uppsökande arbete bör bedrivas även på nätet för att nå rätt målgrupper.

Stadsdelsnämnder måste därför i sina handlingsplaner tydligare ange hur de inom ramen för samverkan mellan skola och socialtjänst tillsammans med polis ska ta fram rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer. Likaså måste socialnämnden i sin handlingsplan uppge hur den avser att utveckla sitt uppsökande arbete mot de grupper som finns i närheten av våldsbejakande extremistiska organisationer och miljöer, inklusive på internet.

6. Informationsinsatser till medborgarna

En plan behövs för vilka informationsinsatser som ska riktas till medborgarna, som vart man kan vända sig om man misstänker att någon i ens närhet blir radikaliserad.

Stadens insatser i detta hänseende behöver utvecklas mer än vad som anges i det föreliggande ärendet. Det är inte tillräckligt att utbildningsnämnden skapar en kunskapsbank för lärare om ämnet samt att beskriva hur skolorna arbetar mot propaganda och för att göra sina elever källkritiska.

Utbildningsnämnden måste tillse att samtliga skolor i staden löpande samverkar med socialtjänst och polis för att, närhelst behov uppstår av gemensam hantering kring radikaliserade individer, ha väl inarbetade rutiner.

7. Avhopparverksamhet

Alliansen har krävt avhopparverksamheter för radikaliserade som vill lämna den extrema miljön. Det är nödvändigt att en länsöverskridande avhopparverksamhet för våldsbejakande islamistiska extremister inrättas.

I ärendet anges att avhopparverksamhet erbjuds inom ramen för sociala insatsgrupper och den stadsövergripande avhopparverksamheten.

Vi har rest farhågor huruvida de sociala insatsgrupperna är rätt enheter för denna verksamhet, dels därför att avhopparverksamhet ligger vid sidan av insatsgruppernas primära syfte, som är att motverka att unga människor fastnar i kriminalitet, dels därför att insatsgrupperna inte besitter adekvat kompetens i tillräcklig omfattning. Vi anser därför att det inte är tillfredsställande att avhopparverksamheten åläggs de sociala insatsgrupperna.

8. Involvera teologiskt skolade och civilsamhällesaktörer

Alliansen har drivit kravet att involvera civilsamhällesaktörer i arbetet med avradikalisering för att stävja rekrytering till extrema miljöer behöver involveras. Här har teologiskt skolade personer och imamer enligt expertisen en viktig roll.

Stadsdelsnämnderna ska beakta utökad samverkan med olika aktörer i civilsamhället i frågan om våldsbejakande extremism, samt att grupper som arbetar med avradikalisering ska bestå av representanter från olika myndigheter och aktörer inklusive företrädare för trossamfund, idrottstränare och andra representanter från civilsamhället. Men det behöver tydligare anges hur stadsdelsnämnderna konkret ska gå till väga för att stävja religiöst motiverad islamistisk extremism.

9. Inga bidrag till odemokratiska organisationer

Stadsdelsnämnderna i Stockholm behöver se över sina lokala bidrag och säkerställa att inga medel ges till organisationer eller föreningar som inte vilar på demokratins grundvalar.

Det är otillfredsställande att det saknas stadsövergripande riktlinjer avseende detta. Inga stöd i form av ekonomiska bidrag får ske från staden till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningar som uppmuntrar till eller möjliggör våldsbejakande extremism ska fråntas all typ av stöd i den mån de har sådant samt att bidrag följs upp noggrant och utvärderas av den bidragsgivande nämnden.

10. Angivande av islamistiska miljöer

Alliansen har krävt att det särskilt anges att våldsbejakande islamism för utgör det främsta hotet. Det främsta attentatshotet mot Sverige kommer från våldsbejakande islamistiska miljöer och i synnerhet återvändande jihadister.

Nationellt centrum för terrorhotbedömning har under våren 2017 lyft fram att det främsta attentatshotet mot Sverige kommer från våldsbejakande islamistiska miljöer. Detta styrks ytterligare av de uppgifter som SÄPO lämnade den 16 juni om den dramatiska ökningen av mängden våldsbejakande islamister i Sverige. Detta förhållande behöver tydligare avspeglas i handlingsplanerna, både som bakomliggande orsak och med avseende på vilka åtgärder och arbetssätt det specifikt fordrar från stadens sida.

11. Samband mellan extremism och hederskultur

Alliansen har krävt att hedersrelaterat våld och förtryck nämns i handlingsplanerna. Hederskultur är en problematik för sig, men det finns belagt ett samband med islamistisk extremism.

Det måste skarpare tydliggöras i samtliga handlingsplaner att nämnderna i arbetet mot våldsbejakande extremism kommer att beakta kopplingen till stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

12. Samverkan med bostadsbolagen

Alliansen har krävt att nämnderna ska uppmanas att samverka med bostadsbolagen. Internationella erfarenheter visar att sådan samverkan kan vara till stor hjälp i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Det måste mer konkret anges vilka åtgärder handlingsplanen avser för att nämnderna tillsammans med stadens bostadsbolag och lokala aktörer ska genomföra åtgärder för att underlätta integrering och

motverka utanförskap samt att ett stadsövergripande arbete påbörjas för att utreda hur bostadsbolagen kan bistå i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Återremiss

Vi kan sammanfattningsvis konstatera att det föreliggande ärendet inte lever upp till de direktiv som en blocköverskridande majoritet i kommunstyrelsen stod bakom. Såväl i enskildheter som sammantaget är stadens handlingsplaner alltjämt otillfredsställande. Särskilt anmärkningsvärt är att ett samlat grepp kring frågorna alltjämt saknas, trots att hoten från våldsbejakande extremism om något har skärpts ytterligare de senaste månaderna.

Alliansen värdesätter breda och blocköverskridande överenskommelser i strategiskt viktiga frågor för staden. Men sådana överenskommelser kan inte ske till priset av att sakinnehållet blir alltför urvattnat.

Och överenskommelserna förlorar sitt syfte om deras intentioner inte efterlevs i det fortsatta arbetet. I detta fall kan vi konstatera att vi upprepade gånger under mandatperioden visat god vilja i att gemensamt driva arbetet mot våldsbejakande extremism framåt. Men det konkreta resultatet i form av ett skärpt, stärkt och professionaliserat systematiskt arbete mot våldsbejakande extremism uteblir alltjämt. Därför kan vi inte ställa oss bakom föreliggande handlingsplan utan yrkar att det återremitteras för att kompletteras enligt ovanstående.

Reservation

Reservation anmäldes av Bengt Porseby (L) till förmån för eget förslag till beslut:

”Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Handlingsplan mot våldsbejakande extremism enligt bilaga 8 till tertiärrapporten återremitteras för vidare beredning i enlighet med vad som anförs nedan.
3. Därutöver anförs följande.

Stadsdelsnämndens främsta syfte är att ge alla människor som bor här möjlighet att själva kunna forma sina liv, genom att ge våra barn en bra förskola och trygg uppväxt, våra äldre en omsorg med värdighet

och respekt för deras självbestämmande, och ha en socialtjänst som finns till för den som behöver andras stöd.

För detta krävs att det finns en tillräcklig finansiering för en välfärd med kvalitet, och att pengarna används effektivt.

Staden misslyckas med sina ambitioner att ge alla barn och unga en bra start i livet. Bara ett fåtal stadsdelar uppnår målen för andelen högskoleutbildade förskolelärare. Den sociala barn- och ungdomsvården går på vissa håll med stora underskott.

En faktor bakom underskotten är kostnader för placeringar av barn, såväl nyanlända ensamkommande barn som barn som befinner sig i Sverige sedan tidigare. Det är uppenbart att regeringen inte har gett Stockholm och andra kommuner de ekonomiska förutsättningarna att finansiera rätt insatser till ensamkommande barn och unga.

Även omsorgen om personer med funktionsnedsättning går med underskott. Regeringen och majoriteten har inte förmått ordna en tillräcklig finansiering inom LSS-området.

Konsultkostnaderna inom socialtjänsten har ökat dramatiskt de senaste åren. Liberalerna efterlyser krafttag för att komma till rätta med utvecklingen, framför allt genom att förbättra lönen och arbetsvillkoren för socialsekreterarna.

Det blir svårt att komma till rätta med personalomsättningen så länge man kan tjäna flera tusen kronor mer i månaden på att arbeta för ett konsultföretag. Än så länge gör stadshusmajoriteten alldeles för lite.

Hemtjänsten i egen regi går med stora underskott. Förutom att det tar pengar från andra verksamhetsområden skapar det också en ojämn spelplan för privata och idéburna aktörer, som inte har samma möjlighet att kompensera för sina underskott.

Omotiverade återkommunaliseringar av välfungerande verksamheter innebär också i vissa stadsdelar kostnader som ytterligare ökar trycket på budgeten. Dessa kostnader kan tekniskt sett betraktas som engångskostnader, men när verksamhet efter verksamhet tas tillbaka, ofta utan hänsyn till kvalitet eller brukarnas önskemål, får det snarare beskrivas som en permanent utgiftspost hos majoritetens politik.

Det ansträngda ekonomiska läget ställer stora krav på stadsdelsnämnden att prioritera. Mindre angelägna satsningar och

projekt måste få stå tillbaka för att värna kärnverksamheterna. Tyvärr har majoriteten visat sig ha svårt att göra sådana prioriteringar. Symbolprojekt och perifera satsningar har tillåtits tränga ut insatser som gör verklig skillnad för de barn, vuxna och äldre som behöver hjälp från staden.

Att kombinera en ekonomi i balans med höga ambitioner i välfärden, utan skattehöjningar som hotar jobben och företagandet, är en svår uppgift. Men den är avgörande om Stockholm ska bli en stad som ger alla människor samma möjligheter att förverkliga sina drömmar och leva ett liv i frihet och trygghet.

Stockholm står, liksom stora delar av världen, inför ett allvarligt och eskalerande hot från våldsbejakande extremistiska grupperingar. Det blev inte minst smärtsamt tydligt fredagen den 7 april 2017, när Stockholm blev utsatt för ett dödsbringande terrorattentat. Nyligen meddelade också Säkerhetspolisen att omfattningen av detta hot är väsentligt mycket större än vad som tidigare har varit känt. 2010, då Stockholm förra gången utsattes för ett attentat, bedömde SÄPO att det fanns omkring 200 våldsbejakande islamistiska extremister i Sverige. Nu bedöms de vara tusentals.

Försvaret av vårt öppna, demokratiska samhälle och av Stockholm som en öppen stad är därför en högst angelägen fråga som inte får bli föremål för partipolitisk konflikt.

För att säkra våra invånares trygghet mot hot från våldsbejakande extremister krävs såväl polisiära som sociala insatser. Arbetet mot våldsbejakande extremism handlar om att arbeta mot samtliga de hot som SÄPO bedömer kan skada demokratin: extremistisk islamism, vit makt-miljön och den så kallat autonoma vänstern. Stockholms stad står inför stora utmaningar framöver och därför måste vi, tillsammans med berörda parter och relevant sakkunskap, arbeta kunskapsbaserat och med tydliga strukturer och insatser.

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism fastställdes av kommunfullmäktige den 16 maj 2016 som riktlinjer till stadens trygghets och säkerhetsprogram. Om Alliansen hade styrt hade hela processen sett annorlunda ut från början, från antagandet av den stadsövergripande strategin mot våldsbejakande extremism till att de lokala handlingsplanerna skulle ha utgått från en central mall som skulle ha upprättats utifrån Försvårshögskolans (FHS) expertis.

Våra partier hade velat se en samordnad stadsövergripande process grundad på beprövad erfarenhet och stödd på extern expertis från FHS för att ta fram en central mall för de lokala handlingsplanerna, vilket vi också underströk i samband med att den stadsövergripande strategin antogs av kommunfullmäktige 2016.

Vi har efterfrågat, men inte fått gehör för, konkreta och uppföljningsbara indikatorer med avseende på effekt, inte genomförda aktiviteter, i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Det fanns i kommunstyrelsens direktiv till nämnderna framförallt tolv punkter som är väsentliga, punkter som inte är tillräckligt beaktade i det föreliggande förslaget till reviderad handlingsplan. Dessa tolv punkter är följande.

1. Kompetens från FHS och dialog med polisen

Alliansen har krävt att stadsdelsnämndernas lokala handlingsplaner ska följa en central mall utformad i samarbete med Försvarshögskolan (FHS) och utgå från lokala förutsättningar och utformas i dialog med polis om hur den specifika situationen i stadsdelen ser ut.

Någon central mall har aldrig upprättats, men som en följd av att Alliansen krävde att handlingsplanerna i efterhand skulle analyseras och bedömas av relevant expertis från FHS skedde så i efterhand inför beslutet i kommunstyrelsen i juni.

På så vis gjordes, på Alliansens initiativ, en genomgång av FHS av planerna med förslag på åtgärder, tillägg och förändringar av varje enskild handlingsplan. På så vis har det funnits ett kvalitetssäkrat underlag från ledande akademisk expertis på området som grund för kommunstyrelsens direktiv till nämnderna om att revidera handlingsplanerna. Men FHS förefaller inte ha varit involverade i revideringen av handlingsplanen, vilket gör att den relevanta expertisen än en gång saknas i den konkreta utformningen.

2. Stadsövergripande förhållningssätt och lägesbild

Alliansen har krävt ett stadsövergripande och gemensamt förhållningssätt för hur stadens nämnder ska agera när personer med våldsbejakande extrema tendenser identifieras samt att en stadsövergripande lägesbild årligen behöver presenteras för kommunstyrelsen.

En stadsövergripande utbildningsplan är under utarbetande och att stadens nätverk av samordnare bistår den centrala samordnaren i arbetet att prioritera verksamheter för utbildning. Kommunstyrelsen ska tydliggöra processen för nämnderna för revidering av handlingsplaner och uppföljning av arbetet och handlingsplanerna ska revideras årligen utifrån aktuell lägesbild varefter kommunstyrelsen ska redovisa en samlad lägesbild för staden. Handlingsplanerna och deras aktiviteter ska följas upp inom ramen för ordinarie uppföljning. Vidare är det angeläget att kommunstyrelsen aktivt bedriver ett utvecklingsarbete för att tydliggöra uppföljningsbara mål kopplat till riktlinjerna för att på ett bättre sätt kunna stödja nämnderna i uppföljning och utvärdering av insatsernas effekt.

3. Utbildning, kompetensutveckling och kunskapsstöd

Alliansen har krävt god tillgång till adekvat utbildning och ett kontinuerligt kunskapsstöd till medarbetare inom socialtjänst m.fl. som kommer i kontakt såväl med människor som riskerar att radikaliseras. Därför måste en plan för kompetensutveckling inom dessa frågor upprättas. I detta behöver det även klargöras vilket behov det finns att anställa medarbetare med särskild expertis.

Stadens centrala samordnare samverkar med externa myndigheter, nätverk och akademi och upprätthåller regelbunden kontakt med Försvarshögskolan och andra relevanta aktörer i syfte att hålla staden uppdaterad kring pågående och avslutad forskning.

Men kompetensutvecklande insatser behövs i hela stadens organisation, inte endast centralt. Hur detta ska åstadkommas måste tydligt framgå av handlingsplanen för varje nämnd.

4. Stärkt samarbete och samverkan

Alliansen har krävt ett tätare samarbete mellan myndigheter och samhällsinstitutioner såsom polis, säkerhetspolis, skola och socialtjänst. För att stärka arbetet och fånga upp potentiella extremister har Alliansen förordat att så långt lagen medger häva sekretessen mellan stadens nämnder så att information kan delas när så krävs.

Det måste därför framgå av handlingsplanerna hur stadsdelsnämnderna inom ramen för samverkan mellan skola och socialtjänst tillsammans med polis ta fram rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer.

De rättsutredningar som har initierats av kommunstyrelsen för att klargöra sekretessregler för stadens verksamheter och möjligheter till informationsöverföring internt och externt måste delges nämnderna och ligga till grund för effektivare samverkan.

5. Förebyggande och uppsökande arbete mot radikaliserings

Alliansen har krävt en plan för vilka insatser som ska erbjudas ungdomar som riskerar att dras in i extremistiska miljöer och deras familjer samt att uppsökande arbete bör bedrivas även på nätet för att nå rätt målgrupper.

Stadsdelsnämnder måste därför i sina handlingsplaner tydligare ange hur de inom ramen för samverkan mellan skola och socialtjänst tillsammans med polis ska ta fram rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer. Likaså måste socialnämnden i sin handlingsplan uppge hur den avser att utveckla sitt uppsökande arbete mot de grupper som finns i närheten av våldsbejakande extremistiska organisationer och miljöer, inklusive på internet.

6. Informationsinsatser till medborgarna

En plan behövs för vilka informationsinsatser som ska riktas till medborgarna, som vart man kan vända sig om man misstänker att någon i ens närhet blir radikaliserad.

Stadens insatser i detta hänseende behöver utvecklas mer än vad som anges i det föreliggande ärendet. Det är inte tillräckligt att utbildningsnämnden skapar en kunskapsbank för lärare om ämnet samt att beskriva hur skolorna arbetar mot propaganda och för att göra sina elever källkritiska. Utbildningsnämnden måste tillse att samtliga skolor i staden löpande samverkar med socialtjänst och polis för att, närhelst behov uppstår av gemensam hantering kring radikaliserade individer, ha väl inarbetade rutiner.

7. Avhopparverksamhet

Alliansen har krävt avhopparverksamheter för radikaliserade som vill lämna den extrema miljön. Det är nödvändigt att en länsöverskridande avhopparverksamhet för våldsbejakande islamistiska extremister inrättas.

I ärendet anges att avhopparverksamhet erbjuds inom ramen för sociala insatsgrupper och den stadsövergripande

avhoppbarverksamheten. Vi har rest farhågor huruvida de sociala insatsgrupperna är rätt enheter för denna verksamhet, dels därför att avhoppbarverksamhet ligger vid sidan av insatsgruppernas primära syfte, som är att motverka att unga människor fastnar i kriminalitet, dels därför att insatsgrupperna inte besitter adekvat kompetens i tillräcklig omfattning. Vi anser därför att det inte är tillfredsställande att avhoppbarverksamheten åläggs de sociala insatsgrupperna.

8. Involvera teologiskt skolade och civilsamhällesaktörer

Alliansen har drivit kravet att involvera civilsamhällesaktörer i arbetet med avradikalisering för att stävja rekrytering till extrema miljöer behöver involveras. Här har teologiskt skolade personer och imamer enligt expertisen en viktig roll.

Stadsdelsnämnderna ska beakta utökad samverkan med olika aktörer i civilsamhället i frågan om våldsbejakande extremism, samt att grupper som arbetar med avradikalisering ska bestå av representanter från olika myndigheter och aktörer inklusive företrädare för trossamfund, idrottstränare och andra representanter från civilsamhället. Men det behöver tydligare anges hur stadsdelsnämnderna konkret ska gå till väga för att stävja religiöst motiverad islamistisk extremism.

9. Inga bidrag till odemokratiska organisationer

Stadsdelsnämnderna i Stockholm behöver se över sina lokala bidrag och säkerställa att inga medel ges till organisationer eller föreningar som inte vilar på demokratins grundvalar.

Det är otillfredsställande att det saknas stadsövergripande riktlinjer avseende detta. Inga stöd i form av ekonomiska bidrag får ske från staden till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningar som uppmuntrar till eller möjliggör våldsbejakande extremism ska fråntas all typ av stöd i den mån de har sådant samt att bidrag följs upp noggrant och utvärderas av den bidragsgivande nämnden.

10. Angivande av islamistiska miljöer

Alliansen har krävt att det särskilt anges att våldsbejakande islamism för utgör det främsta hotet. Det främsta attentatshotet mot Sverige kommer från våldsbejakande islamistiska miljöer och i synnerhet återvändande jihadister.

Nationellt centrum för terrorhotbedömning har under våren 2017 lyft fram att det främsta attentatshotet mot Sverige kommer från våldsbejakande islamistiska miljöer. Detta styrks ytterligare av de uppgifter som SÄPO lämnade den 16 juni om den dramatiska ökningen av mängden våldsbejakande islamister i Sverige. Detta förhållande behöver tydligare avspeglas i handlingsplanerna, både som bakomliggande orsak och med avseende på vilka åtgärder och arbetssätt det specifikt fordrar från stadens sida.

11. Samband mellan extremism och hederskultur

Alliansen har krävt att hedersrelaterat våld och förtryck nämns i handlingsplanerna. Hederskultur är en problematik för sig, men det finns belagt ett samband med islamistisk extremism.

Det måste skarpas tydliggöras i samtliga handlingsplaner att nämnderna i arbetet mot våldsbejakande extremism kommer att beakta kopplingen till stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

12. Samverkan med bostadsbolagen

Alliansen har krävt att nämnderna ska uppmanas att samverka med bostadsbolagen. Internationella erfarenheter visar att sådan samverkan kan vara till stor hjälp i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Det måste mer konkret anges vilka åtgärder handlingsplanen avser för att nämnderna tillsammans med stadens bostadsbolag och lokala aktörer ska genomföra åtgärder för att underlätta integrering och motverka utanförskap samt att ett stadsövergripande arbete påbörjas för att utreda hur bostadsbolagen kan bistå i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Återremiss

Vi kan sammanfattningsvis konstatera att det föreliggande ärendet inte lever upp till de direktiv som en blocköverskridande majoritet i kommunstyrelsen stod bakom. Såväl i enskildheter som sammantaget är stadens handlingsplaner alltjämt otillfredsställande. Särskilt anmärkningsvärt är att ett samlat grepp kring frågorna alltjämt saknas, trots att hoten från våldsbejakande extremism om något har skärpts ytterligare de senaste månaderna.

Alliansen värdesätter breda och blocköverskridande överenskommelser i strategiskt viktiga frågor för staden. Men sådana överenskommelser kan inte ske till priset av att sakinnehållet blir

alltför urvattnat. Och överenskommelserna förlorar sitt syfte om deras intentioner inte efterlevs i det fortsatta arbetet. I detta fall kan vi konstatera att vi upprepade gånger under mandatperioden visat god vilja i att gemensamt driva arbetet mot våldsbejakande extremism framåt. Men det konkreta resultatet i form av ett skärpt, stärkt och professionaliserat systematiskt arbete mot våldsbejakande extremism uteblir alltjämt. Därför kan vi inte ställa oss bakom föreliggande handlingsplan utan yrkar att det återremitteras för att kompletteras enligt ovanstående”.

§ 8**Svar på utställning av förslag till reviderade föreskrifter för avfallshantering för Stockholms kommun****Beslut**

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till stadsbyggnadskontoret som svar på remissen om översiktsplan för Stockholm.
2. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Ärendet

Avfallsnämnden beslutade den 8 juni 2017 att ett förslag till reviderade föreskrifter för avfallshantering för Stockholms kommun ska ställas ut. Under utställningsperioden är det möjligt att lämna synpunkter på förslaget.

I de föreslagna föreskrifterna har det gjorts ändringar eller förtydliganden gällande bland annat hämtning av hushållsavfall, plats för hämtning av avfall, anvisning av plats för hämtning, hämtningsintervall samt hantering av avvikelser.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till de föreslagna föreskrifterna, då de kan bidra till ökad sortering av avfall samt färre transporter. Stadsdelsförvaltningen ser dock att det behövs ytterligare förtydliganden av ansvarsfördelningen mellan fastighetsägare och nyttjanderättshavare. I flera paragrafer läggs ansvaret på både fastighetsägaren och nyttjanderättshavaren, vilket kan skapa förvirring av ansvarsfördelningen och olika tolkningar av föreskrifterna. Fastighetsägarens ansvar bör framhävas. Flera kommunala verksamheter i Spånga-Tensta stadsdelsområde har trånga soputrymmen. Stadsdelsförvaltningen föreslår att Stockholms stad centralt gör en gemensam inventering och kartläggning av soprum i kommunala verksamheter såsom förskolor och äldreboenden. Detta kan på sikt stimulera till ökad sortering av avfall.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 17 augusti 2017.

Dnr 1.5.3-738/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 9**Stockholms stads förskoleundersökning 2017****Beslut**

Stadsdelsnämnden godkänner redovisningen av förskoleundersökningen 2017 avseende stadsdelens kommunala förskolor.

Ärendet

Årets förskoleundersökning visar att vårdnadshavarna i kommunala förskolor i Spånga-Tensta är mer nöjda jämfört med år 2016. Svarsfrekvensen i årets undersökning för Spånga-Tensta kommunala förskolor är 79 procent, vilket innebär en ökning med en procentenhet från föregående år. I staden som helhet var svarsfrekvensen 69 procent. Spånga-Tensta stadsdelsområde har näst högst svarsfrekvens av stadens kommunala förskolor. Förvaltningen avser att prioritera arbetet inom områdena; utveckling och lärande, samverkan med hemmet och normer och värden samt barns inflytande.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 30 juni 2017.

Dnr 1.6-494/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 10**Medborgarbudget 2017****Beslut**

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att ge stadsdelsförvaltningen i uppdrag att genomföra medborgarbudgetens vinnande förslag.

Ärendet

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2016 att genomföra en medborgarbudget som pilotprojekt. Den 30 mars 2017 beslutade nämnden att avsätta 2 miljoner kronor från investeringsbudgeten till genomförande av vinnande förslag samt att avgränsa pilotprojektet till Gullingeparken i Tensta.

Stadsdelsförvaltningen har under våren och sommaren 2017 samlat in förslag från medborgare på hur Gullingeparken ska utvecklas. De genomförbara förslagen gick ut på omröstning 21 augusti till 3 september 2017.

Omröstningens resultat har sammanställts. Det förslag som fick flest röster och som därmed vann var lekplats. Det vinnande förslaget har genomgått tekniska analyser och har bedömts uppfylla uppsatta kriterier och budget, vara genomförbart utifrån platsens förutsättningar samt utifrån gällande lagar och regler.

Medborgarnas röstning ska vara beslutande och det vinnande förslaget lämnas här till stadsdelsnämnden för beslut. Stadsdelsförvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att genomföra det vinnande förslaget.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 6 september 2017.

Dnr 1.2.6-456/2016

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 11**Deltagande i motivational Interviewing Network of Trainers (MINT) utbildning och konferens i Dublin i Irland****Beslut**

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att en (1) medarbetare från stadsdelsförvaltningen deltar i Motivational Interviewing Network of Trainers (MINT) utbildning och konferens; Training New Trainers (TNT träning) och MINT forum, i Dublin i Irland under oktober månad 2017.

Ärendet

Motivational Interviewing Network of Trainers (MINT) är ett nätverk för professionella som arbetar med metoden motiverande samtal (motivational interviewing, MI). Under oktober 2017 håller MINT utbildning och konferens i Dublin, Irland. Syftet är att utbilda utbildare i MI samt internationell kunskapsspridning om bland annat senaste forskning och arbetssätt inom MI.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner deltagandet i utbildning och konferens i Dublin i Irland under oktober 2017 för en av förvaltningens medarbetare.

Medarbetaren ska använda kunskaperna till att utbilda medarbetare inom förvaltningen. På så sätt säkerställs användningen av samtalsmetoden inom förvaltningen.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 21 augusti 2017.

Dnr 1.1-758/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 12**Idéburet offentligt partnerskap med föreningen Grannstöd
Spånga-Tensta****Beslut**

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd uppdrar åt stadsdelsdirektören att i enlighet med detta tjänsteutlåtande teckna tre-årigt avtal om idéburet offentligt partnerskap med Grannstöd Spånga-Tensta.

Ärendet

Föreningen Grannstöd har till stadsdelsnämnden kommit in med en ansökan om idéburet offentligt partnerskap (IOP) avseende tillgång till en bil för verksamheten.

IOP är ett avtal mellan en eller flera idéburna organisationer och den offentliga sektorn och kan användas när varken traditionellt föreningsbidrag eller upphandling är en lämplig form.

Föreningen Grannstöd är en viktig aktör som bidrar till att nå nämndens mål om en trygg och levande stadsdel samt att stadsdelen ska vara ren och välskött. Föreningen bidrar även till målet vad gäller att medborgare ska få god samhällsinformation och att sprida information om olika arrangemang som förvaltningen arrangerar.

Förvaltningen bedömer att idéburet offentligt partnerskap är en lämplig samverkansform med föreningen Grannstöd.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från 6 september 2017.
1.2.5-777/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 13**Anmälan av ej verkställda beslut****Beslut**

Stadsdelsnämnden lägger redovisningen av ej verkställda beslut för andra kvartalet 2017 till handlingarna.

Ärendet

Kommunerna har från 2008-07-01 skyldighet att rapportera gynnande beslut enligt LSS 9 § och 4 kap 1 § SoL, som inte verkställts inom tre månader från beslutsdatum.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd är ansvarig nämnd för beslut enligt LSS och SoL i Spånga- Tensta stadsdelsförvaltning.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 30 augusti 2017.

Dnr 1.1-771/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 14

Hundrastgård i Bromsten, branddammsparken

Beslut

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som återkoppling på medborgarförslaget.

Ärendet

Boende i Bromsten lade den 13 februari 2017 fram ett medborgarförslag om att ordna en hundrastgård och skyltanvisning i Branddammsparken i Bromsten. Detta med anledning av den problematik som förekommer med att hundbajs och hundbajspåsar lämnas kvar på parkmarken. Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning föreslog att platsens lämplighet för en hundrastgård skulle undersökas vidare innan beslut. På nämndsammanträdet den 30 mars 2017 ställde sig nämnden bakom förvaltningens förslag. Den 10 april 2017 inkom medborgarna med en komplettering till medborgarförslaget om att installera en skräpkorg i parkens södra del där människor brukar ha picknick.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har tillsammans med en landskapsarkitekt från trafikkontoret analyserat platsens lämplighet för en hundrastgård. Utifrån platsens förutsättningar och storlek bedömdes det inte vara lämpligt att etablera en hundrastgård i parkens nordliga del. En hundrastgård i Branddammsparken går även emot antagen parkplan för Spånga. Stadsdelsförvaltningen har även analyserat närliggande grönytor om dessa skulle kunna vara lämpliga för en hundrastgård och därmed vara en lösning på problematiken. Grönytorna bedömdes dock inte lämpliga för ändamålet. För att minska problematiken planerar förvaltningen att beställa en hundlatrin. Vid behov kan parken kompletteras med ytterligare skyltning. Stadsdelsförvaltningen har redan installerat en till skräpkorg i parkens södra del och därmed tillmötesgått det kompletterande medborgarförslaget.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 31 juli 2017.

Dnr 3.1-514/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 15

Anmälan av medborgarförslag om säkrare ungdomsgårdar

Beslut

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att bereda inkommet medborgarförslag om säkrare ungdomsgårdar.

Ärendet

Inkommet medborgarförslag om säkrare ungdomsgårdar.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 30 augusti 2017.

Dnr 1.2.4-706/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 16

Anmälan av medborgarförslag om marknadsföring av Elinsborgsparken som en grön oas

Beslut

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att bereda inkommet medborgarförslag om marknadsföring av Elinsborgsparken som en grön oas.

Ärendet

Inkommet medborgarförslag om marknadsföring av Elinsborgsparken som en grön oas.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 30 augusti 2017.

Dnr 1.2.4-707/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 17

Anmälan av medborgarförslag om utflykter för barn och familjer

Beslut

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att besvara medborgarförslaget med hänvisning till de utflykter som redan ordnats.

Ärendet

Inkommet medborgarförslag om utflykter för barn och familjer.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 30 augusti 2017.

Dnr 1.2.4-724/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 18

Anmälan av tjänstemannabeslut fattade på delegation.

Beslut

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att lägga delegationsbesluten till handlingarna.

Ärendet

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 30 augusti 2017.

Dnr 1.1-125/2017

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 19

Anmälan av inkomna och upprättade handlingar under augusti 2017

Beslut

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd lägger anmälan till handlingarna.

Ärendet

Förteckningen finns i pärm på sammanträdet.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 20

Kurser och konferenser

Inbjudan till kvalitetsmässan i Göteborg 14 - 16 nov 2017.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att två från majoriteten och två från oppositionen får gå på inbjudan och att arvode utgår.

§ 21

Information, nämndens och förvaltningens frågor

1. I pärm på sammanträdet anmäldes inkomna protokoll med mera, § 21, bilaga 1.

Utöver det anmäldes en skrivelser på sammanträdet.

2. Skrivelse av Bengt Porseby (L): Skrivelse om demokratiprao på stadsdelsförvaltningen för stadsdelens högstadieelever

Beslut

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att lägga anmälan av inkomna protokoll med mera, § 21, bilaga 1, till handlingarna.
2. Stadsdelsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att bereda skrivelsen och återkomma till nämnden.